

Załącznik nr 1 do Uchwały
Nr XI/82/15 Rady Gminy Karsin
z dnia 26 listopada 2015 r.

**Gminny Program Przeciwdziałania
Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony
Ofiar Przemocy w Rodzinie dla gminy
Karsin na lata 2016-2020**

Spis treści

Wstęp

Podstawy prawne

I. Zjawisko przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne

1.1. Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy

1.2. Skutki przemocy

II. Skala problemu przemocy w rodzinie na terenie gminy Karsin

III. Stan zasobów i potrzeb

3.1. Zasoby instytucjonalne

3.2. Potencjał w sferze zasobów ludzkich

3.3. Potrzeby w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

IV. Założenia programu

V. Kierunki działań

VI. Beneficjenci programu

VII. Realizatorzy programu

VIII. Miejsce i czas realizacji programu

IX. Cele programu

X. Zadania do realizacji

XI. Monitorowanie programu

XII. Finansowanie programu

WSTĘP

Uchwalenie Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie to zadanie wynikające z art. 6 Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Program jest spójny z założeniami Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Wspieranie rodziny w prawidłowym wypełnianiu funkcji jest jednym z podstawowych założeń Programu.

Celem strategicznym programu jest przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar i świadków przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy. Program określa szczegółowe zadania do realizowania, ukierunkowane na: rozwój systemu przeciwdziałania przemocy oraz współpracy międzyinstytucjonalnej, zapewnienie dostępności pomocy osobom i rodzinom z problemem przemocy domowej, kształtowanie świadomości społecznej w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie, doskonalenie kadr zajmujących się diagnozowaniem i pomocą osobom dotkniętym tym problemem oraz edukację i profilaktykę mieszkańców gminy Karsin.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Rodzinie ma charakter długofalowy. Działania obejmują lata 2016-2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

I. PODSTAWY PRAWNE

Podstawowym dokumentem regulującym działania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 125 poz. 842 z późn. zm.). Definiuje ona pojęcie przemocy w rodzinie, określa zadania organów administracji rządowej i jednostek samorządu terytorialnego w zakresie przeciwdziałania przemocy. Określa zasady postępowania wobec osób doznających przemocy oraz wobec jej sprawców.

Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie określa dla samorządu gminnego następujące zadania:

Do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie;

- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;
- 3) zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Zadania wynikające z Programu będą realizowane na zasadach określonych w następujących aktach prawnych:

1. **Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie przyjęty Uchwałą Nr 76/2014 Rady Ministrów z dnia 29 kwietnia 2014r.**
2. **Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”**
3. **Ustawa z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007r. Nr 70 poz. 473 z późn. zm.).**
4. **Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.)**
5. **Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2013r. poz. 182 z późn. zm.).**
6. **Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Karsin na lata 2014 – 2020.**
7. **Kodeks Karny (Dz. U z 1997r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)**
8. **Kodeks Postępowania Karnego (Dz. U. z 1997r. Nr 89, poz. 555 z późn. zm.)**
9. **Ustawa z dnia 25 lutego 1964r. kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. Nr 9, poz. 59 z późn. zm.)**
10. **Ustawa z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2013r. Nr 135 z późn. zm.)**
11. **Uchwała Rady Gminy Karsin sprawie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2016.**

II. Zjawisko przemocy w rodzinie – podstawy teoretyczne

Na zjawisko przemocy w rodzinie można patrzeć z różnych punktów widzenia, przyjmując perspektywę indywidualną, systemową lub społeczną. Perspektywa indywidualna, to spojrzenie przez pryzmat osoby doświadczającej przemocy lub przez pryzmat sprawcy. Perspektywa systemowa to ukazanie możliwych form wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc oraz opis metod wsparcia. Perspektywa społeczna zaś, to odbiór społeczny zjawiska przemocy w rodzinie, postawy członków lokalnej społeczności wobec aktów przemocy, prospołeczność obywateli, czynniki mogące sprzyjać przemocy lub ją usprawiedliwiać.

Przemoc jest zjawiskiem występującym powszechnie w naszym społeczeństwie i dotyczy rodzin o różnym statusie społecznym. Bez wątpienia należy ją zaklasyfikować do kategorii zachowań negatywnych i szkodliwych społecznie. Mimo, że w relacjach międzyludzkich istniała od zawsze, do niedawna mówiono o niej niewiele.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka: kształtuje osobowość, system wartości, światopogląd, styl i sposób życia. Ogromną rolę w prawidłowym funkcjonowaniu rodziny mają relacje pomiędzy rodzicami, które powinny być oparte na wzajemnym szacunku, zrozumieniu i miłości. Jeśli występują zaburzenia w tej sferze, role wewnątrzrodzinne także ulegają zaburzeniu, w konsekwencji następuje stopniowa dezorganizacja życia rodzinnego. Rodzina nie jest w stanie wypełniać podstawowych funkcji, łamane są zasady, a postępowanie poszczególnych jej członków staje się coraz bardziej destrukcyjne, niezgodne z normami moralnymi, społecznymi i prawnymi. Przemoc domowa może być skutkiem i przyczyną dysfunkcji w rodzinie.

Przemocy domowej bardzo długo nie postrzegano jako poważnego zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, które może prowadzić do tragicznych skutków, w skrajnych przypadkach nawet do poważnych okaleczeń czy zabójstw. Ujawniano jedynie wyjątkowo okrutne i budzące sprzeciw społeczny pojedyncze zdarzenia z historii rodzin, w których doszło do tragedii zapominając, że dla wielu ludzi dom rodzinny jest miejscem zagrożenia, poniżenia, terroru, lęku, rozpacz. Przemoc doznawana w rodzinie rodzi konsekwencje głębokie i szkodliwe, ujawniające się w postaci zaburzeń emocjonalnych w bliższej lub dalszej perspektywie czasowej.

2.1. Definicje i charakterystyka zjawiska przemocy

Mówiąc o zjawisku przemocy oraz o sposobach jej przeciwdziałania, a także pomocy ofiarom i sprawcom, konieczne jest na wstępie zdefiniowanie najważniejszych pojęć związanych z tym zagadnieniem. Najczęściej stosowana definicja przez osoby zajmujące się pomocą ofiarom określa przemoc domową jako: *działanie lub zaniechanie dokonywane w ramach rodziny przez jednego z jej członków przeciwko pozostałym, z wykorzystaniem istniejącej lub stworzonej przez okoliczności przewagi siły lub władzy, godzące w ich prawa lub dobra osobiste.*

Przemoc w rodzinie w świetle Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, to jednorazowe lub powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Osobami najbliższymi są: małżonek, dzieci, rodzice, rodzeństwo, powinowaci, przysposobieni oraz ich małżonkowie, a także inne osoby wspólnie zamieszkujące i gospodarujące.

Przemoc w rodzinie charakteryzuje się specyficznymi cechami, tj:

- **Intencjonalność** - jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu.
- **Nierównowaga sił** – wykorzystuje przewagę sił, uniemożliwiając samoobronę, opiera się na władzy i kontroli.
- **Wynika z działania człowieka**– działanie lub zaniechanie działań jest dokonywane przez jednego członka rodziny przeciwko pozostałym.
- **Narusza prawa i dobra osobiste** - sprawca wykorzystuje przewagę siły, ogranicza podstawowe potrzeby niezbędne do prawidłowego funkcjonowania (fizjologiczne, bezpieczeństwa) oraz narusza podstawowe prawa ofiary (np. prawo do nietykalności fizycznej, godności, szacunku, itd.).

- **Powoduje cierpienie i ból** - sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody, doświadczanie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Przemoc w rodzinie może przybierać różne formy i dokonywać się przy pomocy różnych instrumentów:

- **Przemoc fizyczna** – w swej czynnej postaci przybiera działania bezpośrednie z użyciem siły, których rezultatem jest nieprzypadkowe zranienie, np. popychanie, obezwładnienie, policzkowanie, szczypanie, kopanie, bicie otwartą ręką, pięścią lub przedmiotami, duszenie, oblewanie wrzątkiem lub substancjami żrącymi, użycie broni. Forma bierna przemocy fizycznej przejawia się w zakazach mówienia, chodzenia, załatwiania potrzeb fizjologicznych lub zamknięciu osoby doznającej przemocy w areszcie domowym.
- **Przemoc psychiczna** – to działanie prowadzące do zniszczenia pozytywnego obrazu własnej osoby, wykorzystujące różnorodne mechanizmy psychologiczne, np. wyśmiewanie, poniżanie, upokarzanie, zawstydzanie, narzucanie własnych poglądów, ciągła krytyka, kontrolowanie, ograniczanie kontaktów z innymi ludźmi, stosowanie gróźb, szantażowanie. Przemoc psychiczna może polegać również na niszczeniu przedmiotów mających wartość dla osoby poniżanej. Przemoc psychiczna nie pozostawia śladów widocznych „gołym okiem”, nie ma dla niej skali aby można było ustalić rozmiar krzywdzenia psychicznego.
- **Przemoc seksualna** – to zmuszenie osoby (ofiary) do aktywności seksualnej wbrew jej woli, bez pytania o jej zgodę, jak również w sytuacji gdy obawia się odmówić sprawcy. Przymus polega na bezpośrednim użyciu siły fizycznej przez sprawcę, na gróźbach użycia siły lub emocjonalnym szantażu. W przypadku dzieci częściej używa się określenia dziecko wykorzystywane seksualnie. Dziecko wykorzystywane seksualnie to każda jednostka ludzka w wieku bezwzględnej ochrony, którą osoba dojrzała seksualnie naraża na jakąkolwiek aktywność natury seksualnej, której intencją jest seksualne zaspokojenie osoby dorosłej. W Polsce określono ten wiek na 15 lat. Oznacza to, że każdy kontakt o charakterze seksualnym osoby dorosłej z osobą poniżej 15 roku życia jest wykorzystaniem seksualnym, nawet, jeśli dziecko wyraziło zgodę na kontakt seksualny.

- **Przemoc ekonomiczna** – działanie mające na celu doprowadzenie do całkowitego uzależnienia finansowego ofiary od sprawcy. Przykładem przemocy ekonomicznej jest odbieranie zarobionych pieniędzy, uniemożliwianie ofierze podjęcia pracy, niezaspokojenie podstawowych potrzeb materialnych rodzinie, okradanie, zmuszanie do zaciągania kredytów bądź pożyczek wbrew woli np. współmałżonka.
- **Zaniedbanie** – zjawisko społeczne, które odnosi się w szczególności do relacji dziecko – rodzic. Charakteryzuje je niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych dziecka oraz brak zapewnienia właściwej uwagi i troski rodzicielskiej.

Przemoc domowa nie jest jednorazowym aktem agresji, jest procesem długotrwałych zmian zachodzących w relacji między sprawcą, a ofiarą trwającym nieraz wiele lat, prowadzącym do stopniowego zniewalania ofiary i całkowitego uzależnienia od sprawcy. Cechą charakterystyczną zjawiska jest tendencja do powtarzania się pewnych prawidłowości nazwanych cyklem przemocy. W cyklu przemocy obserwuje się następujące po sobie fazy:

- **Faza narastającego napięcia** – jest to początek cyklu, charakteryzuje się on wzrostem napięcia i natężeniem sytuacji konfliktowych.
- **Faza ostrej przemocy** – następuje wybuch gniewu i wyładowanie agresji na ofierze. W tej fazie najczęściej dochodzi do interwencji, ofiary pod wpływem silnych emocji spowodowanych doznana krzywdą decydują się wezwać pomoc, złożyć zawiadomienie na policję, podjąć inne działania.
- **Faza miodowego miesiąca** – jest to faza skruchy ze strony sprawcy, okazywania żalu, miłości. Sprawca obiecuje poprawę, deklaruje, że nigdy się to nie powtórzy, jest miły i troskliwy. Ofiara wbrew zdrowemu rozsądkowi i wcześniejszym doświadczeniom wierzy sprawcy, ponieważ pragnie by to była prawda. W tej fazie wycofuje się z wcześniej podjętych działań, rezygnuje z pomocy, wycofuje skargi. Stopniowo sprawca przestaje być miły, napięcie ponownie narasta i faza kończy się nawrotem przemocy spowodowanym wzrostem napięcia.

Wraz z upływem czasu faza miodowego miesiąca ulega skróceniu, a akty przemocy stają się coraz bardziej brutalne i niebezpieczne dla ofiary.

Przemoc jest przestępstwem ściganym z różnych artykułów Kodeksu karnego, w zależności od tego, czy ma charakter jednorazowego aktu przemocy, czy powtarza się. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły jest kwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną – z art. 207 kk (Dz. U. z 1997r, Nr 88, poz. 553 z póź. zm.), który stanowi:

- § 1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osobą nieporadną ze względu na jej stan psychiczny lub fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.*
- §2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.*
- §3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od lat 2 do 12.*

2.2. Skutki przemocy

Charakteryzując zjawisko przemocy należy zwrócić uwagę, nie tylko na przyczyny, ale również na jej negatywne skutki. Osoby uwikłane w sytuację przemocy: ofiary przemocy, sprawcy oraz świadkowie przemocy (w szczególności członkowie rodziny) ponoszą szkody o charakterze indywidualnym. Dzieci, jak również osoby dorosłe mogą ponieść śmierć w wyniku aktu przemocy, mogą doznać urazów fizycznych, trwałego kalectwa. Skutkiem przemocy mogą być również zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego, uzależnienie od substancji psychoaktywnych, trudności w funkcjonowaniu w różnych rolach społecznych, bezrobocie, ubóstwo i bezdomność.

Na uwagę zasługuje fakt, iż przemoc w rodzinie dotyka nie tylko tych, którzy bezpośrednio jej doznają. Dzieci wychowywane w rodzinie, w której jeden z rodziców stosuje przemoc wobec drugiego rodzica, nie mają zaspokojonej podstawowej potrzeby psychologicznej, jaką jest potrzeba bezpieczeństwa. To sprawia, że często występują u nich między innymi zaburzenia emocjonalne, depresje, zaburzenia zachowania.

Dorośli, którzy jako dzieci doświadczyli przemocy w rodzinie, często mają trudności z funkcjonowaniem w roli rodzica, a to sprawia, że ich dzieci mogą mieć problemy. W ten sposób krąg osób bezpośrednio dotkniętych przemocą rozszerza się również na następne pokolenia.

Przemoc w rodzinie niesie również za sobą skutki ekonomiczne. Ponosi je każdy członek społeczeństwa. Skutki ekonomiczne, związane z systemowym wsparciem osób uwięzionych w przemoc obrazuje lista instytucji, które w sposób bezpośredni, lub pośredni zajmują się problemem przemocy w rodzinie:

- a) Policja
- b) Ochrona zdrowia
- c) Pomoc społeczna
- d) Oświata
- e) Organizacje pozarządowe
- f) Zakłady karne i areszty śledcze
- g) Ministerstwo Sprawiedliwości
- h) Zakład Ubezpieczeń Społecznych
- i) Pracodawcy

III. SKALA PROBLEMU PRZEMOCY W RODZINIE NA TERENIE GMINY KARSIN

1. Dane dotyczące wszczętych w 2014r. procedur „Niebieskie Karty”

Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty”		Ilość
Liczba „Niebieskich Kart-A” RAZEM		12
W tym, sporządzonych przez:	Pomoc społeczną	4
	Policję	8
	Oświatę	0
	Służbę Zdrowia	0
	GKRPA	0

Źródło: opracowanie własne GOPS Karsin

2. Ochrona i pomoc osobom dotkniętym przemocą w rodzinie w roku 2014

Rodzaj działania	Wskaźnik	Ilość
Utworzenie i funkcjonowanie Zespołów Interdyscyplinarnych	Liczba posiedzeń Zespołów Interdyscyplinarnych	7
	Liczba osób objętych pomocą Zespołów Interdyscyplinarnych W tym:	7
	Kobiety	3
	Mężczyźni	2
	Dzieci	2
	Liczba rodzin objętych pomocą Zespołów Interdyscyplinarnych	3
	Liczba posiedzeń Grup Roboczych	18
	Liczba osób objętych pomocą Grup Roboczych W tym:	54
	Kobiety	14
	Mężczyźni	14
	Dzieci	26
	Liczba rodzin objętych pomocą Grup Roboczych	12
Upowszechnienie informacji w zakresie możliwości i form uzyskania m.in. pomocy: medycznej, psychologicznej, prawnej, socjalnej, zawodowej i rodzinnej	Liczba opracowanych i upowszechnionych materiałów informacyjnych	14
Podniesienie poziomu wiedzy i świadomości	Liczba kampanii społecznych	4

społecznej		
Pomoc w formie poradnictwa socjalnego, na rzecz osób dotkniętych przemocą w rodzinie		35
Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie		9
Liczba osób podejrzanych o stosowanie przemocy w rodzinie, objętych procedurą GKRPA		5

Źródło: opracowanie własne GOPS Karsin

3. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty w roku 2014

Wskaźnik		Ilość
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – A”		12
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – C”		8
Liczba sporządzonych formularzy „Niebieskich Kart – D”		6
Liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”		12
Liczba rodzin wobec których wszczęto procedurę „Niebieskie Karty” w okresie sprawozdawczym		8
Liczba zakończonych w wyniku:	Ustania przemocy w rodzinie	2
	Braku zasadności podejmowanych działań	5
Liczba przekazanych Policji lub kuratorom sądowym informacji przez pracowników socjalnych o ponownym stosowaniu przemocy w rodzinie przez osoby uprzednio skazane za tego rodzaju przemoc		3

Źródło: opracowanie własne GOPS Karsin

IV. STAN ZASOBÓW I POTRZEB

4.1. Zasoby instytucjonalne

Instytucje zobligowane do realizacji działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Urząd Gminy Karsin
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Rodzinie w Karsinie
- Sąd Rejonowy w Kościerzynie
- Prokuratura Rejonowa w Kościerzynie
- Posterunek Policji w Karsinie
- Placówki oświatowe oraz Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne
- Placówki służby zdrowia
- Organizacje pozarządowe
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie, Centrum Interwencji Kryzysowej
- Służba Kuratorska

4.2. Potencjał w sferze zasobów ludzkich

- Dobrze przygotowana, doskonaląca się grupa specjalistów udzielających wsparcia ofiarom i świadkom przemocy oraz sprawcom przemocy.
- Gotowość do współpracy międzyinstytucjonalnej.
- Wzrastająca świadomość co do rangi problemu przemocy w rodzinie u coraz szerszego kręgu przedstawicieli instytucji i służb zajmujących się tym zagadnieniem.

4.3. Potrzeby w sferze przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- Prowadzenie systemu informacji i edukacji w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie;

- Stałe rozwijanie sieci instytucji i organizacji pozarządowych zajmujących się bezpośrednio przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie oraz doskonalenie ich zasobów kadrowych i lokalowych;
- Wypracowanie i wprowadzenie standardów i procedur interweniowania i monitorowania przemocy w rodzinie;
- Wprowadzenie spójnego systemu współpracy i koordynacji pomiędzy podmiotami działającymi na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową;
- Stałe monitorowanie, ewaluowanie oraz inicjowanie wprowadzania koniecznych zmian w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

V. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 jest dokumentem opracowanym przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Karsinie, na podstawie wytycznych Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie. Głównym założeniem jest kompleksowość i interdyscyplinarność działań ujętych w ramy sprawnie funkcjonującego systemu ukierunkowanego na wsparcie i ochronę osób doświadczających przemocy, edukację i pomoc w korygowaniu zachowań sprawców; edukację kadr instytucji zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz szeroko ujętą edukację społeczeństwa.

Podstawą działań systemowych są założenia, iż:

- przemoc w rodzinie jest przestępstwem ściganym z urzędu,
- najważniejsze jest bezpieczeństwo ofiary i zatrzymanie przemocy, bez tego pomoc jest zazwyczaj nieskuteczna,
- za przemoc zawsze odpowiedzialny jest sprawca,
- zrozumiałe są wahania i niekonsekwencje w zachowaniu i decyzjach ofiary przemocy, bowiem jest to jeden z objawów doznawanych urazów oraz konsekwencja bycia ofiarą przemocy domowej.

Przemoc w rodzinie należy rozpatrywać z wielu perspektyw w szczególności psychologicznej, prawnej, ekonomicznej, społecznej i moralnej. Z tego względu przeciwdziałanie przemocy w rodzinie wymaga wieloaspektowego podejścia, a przede wszystkim **systemowego**, z zaangażowaniem wszystkich podmiotów zajmujących się

bezpośrednio czy też pośrednio tym problemem. Żadna pojedyncza instytucja nie jest w stanie skutecznie rozwiązywać problemu przemocy w rodzinie.

Nieodzowna jest **interdyscyplinarność** pracy w tym zakresie poprzez ścisłą współpracę, łączenie działań, przepływ informacji, określenie wspólnego celu oraz przewidywanie efektów. Interdyscyplinarność jest podstawą skuteczności w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Dla skutecznego przeciwdziałania przemocy w rodzinie niezbędna jest **kompleksowość** podejmowanych działań. Utworzenie sieci współdziałających ze sobą instytucji, koordynowanej przez zespół interdyscyplinarny daje szansę na zwiększenie efektów i złagodzenie negatywnych skutków przemocy w przyszłości. Sprawne funkcjonowanie systemu przeciwdziałania przemocy będzie zapobiegało wtórnej wiktyalizacji osób krzywdzonych przez instytucje uczestniczące w procesie interwencji, pomagania i reagowania.

Efektywność zapewni długofalowy system edukacji skierowany zarówno do grup zawodowych udzielających wsparcia, podejmujących interwencje i mających kontakt z osobami doświadczającymi przemocy jak również edukacja społeczna, mająca na celu przede wszystkim odkłamanie mitów i stereotypów, a także zmianę obyczajów i postaw sprzyjających i usprawiedliwiających przemoc w rodzinie. Wzrost świadomości społecznej przyczyni się do zapobiegania przemocy, umożliwi szybsze reagowanie a także spowoduje, że sprawcy przemocy będą odczuwać brak akceptacji dla swoich działań, co znacznie zwiększy skuteczność jej zapobiegania oraz łagodzenia jej następstw.

VI. KIERUNKI DZIAŁAŃ

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie zakłada następujące kierunki działań:

1. Tworzenie Zespołów Interdyscyplinarnych.
2. Diagnoza zjawiska przemocy na terenie gminy Karsin.
3. Tworzenie strategii interwencyjnych dla osób doświadczających przemocy w rodzinie.
4. Budowanie systemu wsparcia dla osób uwikłanych w sytuację przemocy w rodzinie.
5. Kształtowanie postaw społeczności lokalnej wolnych od przemocy:
 - a) działania edukacyjne,

- b) działania profilaktyczne,
- c) działania informacyjne.

6. Profesjonalizacja kadr związanych z pracą w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Umożliwienie podnoszenia kompetencji osób pracujących z osobami doświadczającymi przemocy w rodzinie lub osobami stosującymi przemoc w rodzinie.

7. Dostosowywanie działań programu w zakresie interwencji, informacji, edukacji, budowania systemu i działań zespołu interdyscyplinarnego do zmian w przepisach prawnych.

VII. BENEFICJENCI PROGRAMU

Wszelkie cele i działania zaplanowane do realizacji w ramach niniejszego programu mają służyć poprawie sytuacji rodzin doznających przemocy jak i ochronie rodzin zagrożonych przemocą. Aby efektywnie zapobiegać problemowi przemocy w rodzinie i zwalczać zachowania przemocowe, niezbędne jest stworzenie spójnego i wielopoziomowego systemu pomocy osobom uwięzionym w przemoc, systemu opartego o aktywizację i rozwój zasobów lokalnych, zwłaszcza form pomocy oraz specjalistów, ich kwalifikacji i umiejętności. Program kierowany jest zatem zarówno do osób pomagających jak i do samych rodzin.

Program kierowany jest do:

1. ofiar przemocy w rodzinie, w tym:
 - dzieci,
 - współmałżonków lub partnerów w związkach nieformalnych,
 - osób starszych,
 - osób niepełnosprawnych.
2. sprawców przemocy w rodzinie,
3. świadków przemocy w rodzinie,
4. przedstawicieli instytucji, organizacji i służb zobowiązanych do udzielania pomocy w sytuacji przemocy,
5. społeczności lokalnej.

VIII. REALIZATORZY PROGRAMU

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016 - 2020 będzie realizowany przez instytucje i organizacje zobligowane do działań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- Urząd Gminy Karsin
- Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
- Gminny Ośrodek Pomocy Rodzinie w Karsinie
- Sąd Rejonowy w Kościerzynie
- Prokuraturę Rejonową w Kościerzynie
- Posterunek Policji w Karsinie
- Placówki oświatowe oraz Poradnie Psychologiczno-Pedagogiczne
- Placówki służby zdrowia
- Organizacje pozarządowe
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kościerzynie, Centrum Interwencji Kryzysowej
- Służbę Kuratorską

IX. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2020 będzie realizowany na terenie gminy Karsin. Wdrażanie programu rozpocznie się po jego uchwaleniu przez Radę Gminy Karsin i będzie kontynuowane do 2020 roku. Zadania zaplanowane do realizacji w ramach programu będą wdrażane w formie ciągłej.

X. CELE GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE na lata 2016 - 2020

Cel główny:

Przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, ochrona ofiar i świadków przemocy w rodzinie oraz zwiększenie dostępności i skuteczności profesjonalnej pomocy.

Cele szczegółowe:

1. Skuteczne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmacnianie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
2. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.
3. Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy rodzinie.
4. Zapewnienie interdyscyplinarnych szkoleń dla służb zajmujących się problemem przemocy.
5. Zapobieganie stosowaniu przemocy.

XI. ZADANIA DO REALIZACJI

1. Skuteczne i efektywne przeciwdziałanie przemocy w rodzinie poprzez wzmacnianie rozwoju systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Prowadzenie przez Zespół Interdyscyplinarny zintegrowanych i skoordynowanych działań w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) podejmowanie działań w środowisku zagrożonym przemocą w rodzinie mających na celu przeciwdziałanie temu zjawisku;
- 3) inicjowanie interwencji w środowisku dotkniętym przemocą w rodzinie;
- 4) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 5) inicjowanie działań w stosunku do osób stosujących przemoc w rodzinie.

Współpraca międzyresortowa na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

- Dialog społeczny pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i zapobieganie jego skutkom – spotkania, wspólne szkolenia, konferencje w celu wymiany doświadczeń, forum internetowe.

Diagnozowanie i monitorowanie zjawiska przemocy

- Prowadzenie statystyk w zakresie zjawiska przemocy przez wszystkie instytucje zgodnie z wymaganiami resortowymi oraz w sposób ustalony przez Zespół Interdyscyplinarny.
- Zbieranie danych statystycznych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie przez Zespół Interdyscyplinarny w celu diagnozowania skali zjawiska i monitorowania zmian.

2. Zmniejszanie negatywnych następstw dla ofiar i świadków przemocy w rodzinie.

Udzielanie profesjonalnej pomocy i wsparcia osobom dotkniętym przemocą i świadkom przemocy;

- Poradnictwo medyczne, psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, prawne, socjalne.
- Praca socjalna.
- Interwencja kryzysowa.
- Telefon zaufania.
- Realizacja „Niebieskiej karty”.
- Promowanie „Niebieskiej linii”.

3. Edukacja społeczna i promocja działań na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Upowszechnianie materiałów informacyjno-edukacyjnych;

- Rozpowszechnianie materiałów edukacyjnych (broszur, ulotek, plakatów itp.) dotyczących zjawiska przemocy w rodzinie wśród lokalnej społeczności.
- Dostarczenie informacji o instytucjach udzielających pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie – wydanie i rozpowszechnianie informatorów.

Zmiana postaw, przekonań i zachowań mieszkańców gminy Karsin wobec zjawiska przemocy;

- Udział w kampaniach społecznych o charakterze ogólnopolskim, które obalają mity i stereotypy na temat przemocy domowej.

- Współpraca z mediami (prasa, radio, telewizja) – w zakresie propagowania zachowań bez przemocy oraz zmiany postrzegania zjawiska przemocy w rodzinie.
- Organizacja imprez masowych o charakterze profilaktyczno-edukacyjnym (festyny, konferencje).
- Opracowanie i realizacja zajęć psychoedukacyjnych z zakresu umiejętności społecznych.
- Opracowanie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Promowanie wartości rodzinnych i wychowania bez przemocy

- Prowadzenie w placówkach oświatowych programów profilaktycznych, uświadamiających zagrożenia płynące z przemocy.
- Organizowanie alternatywnych (aktywnych) form spędzania czasu wolnego (działalność świetlic itp.).
- Prowadzenie programów i warsztatów umiejętności wychowawczych dla rodziców.
- Organizowanie imprez rodzinnych o charakterze profilaktycznym.

4. Podnoszenie i doskonalenie umiejętności kadry, rozwijanie współpracy interdyscyplinarnej

Systematyczne szkolenia wszystkich przedstawicieli służb podejmujących działania na rzecz rodzin uwikłanych w przemoc, w tym szkolenia z zakresu diagnozowania przemocy w rodzinie, realizacji procedury „Niebieskie Karty” i prowadzenia interwencji Kryzysowej;

- Szkolenia resortowe.
- Szkolenia interdyscyplinarne z zakresu przeciwdziałania przemocy.
- Organizowanie interdyscyplinarnych szkoleń w celu podniesienia umiejętności pracy z osobami dotkniętymi problemem przemocy oraz skuteczniejszego radzenia sobie ze stresem.
- Zapewnienie pomocy psychologicznej - superwizji dla osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie.

Konferencje i seminaria z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla przedstawicieli instytucji, służb, różnych grup zawodowych i społecznych zaangażowanych w przeciwdziałanie przemocy w rodzinie.

- Uczestnictwo w konferencjach i seminariach organizowanych na terenie kraju oraz zagranicą.

5. Zapobieganie stosowaniu przemocy w rodzinie.

Działania korekcyjno – edukacyjne.

- zajęcia korekcyjno - edukacyjne w zakresie radzenia sobie ze stresem, agresją, konfliktem – indywidualne i grupowe,
- poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne, rodzinne, socjalne,
- treningi TZA dla młodzieży

XII. MONITOROWANIE I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitorowanie realizacji programu będzie odbywać się w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji programu sporządzane będzie przez Zespół Interdyscyplinarny do dnia 31 stycznia każdego roku.

XIII. ŚRODKI FINANSOWE NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Środki finansowe na realizację systemu będą pochodziły ze środków własnych gminy Karsin.